

פוליטיקה של רווחה – קצבאות החרדים

"...נציגיהם בפוליטיקה לעולם לא יישלחו למשרדי הממשלה החברתיים. עם השנים הם יתכננו על פי צורכיהם את מערכת הקצבאות, את מימון מערכות החינוך, את התשלומים לפנימיות, סבסוד היישובים, מערכות המיסוי ותקציב הבנייה. כמו תמנון רב זרועות הם יתמקמו בכל צומת אפשרי על דרך הכסף ויבנו את מערכת הרווחה במטרה אחת ועיקרית – להנציח את הסידור שהמדינה יצרה בעיניים פקוחות: פרנסה בלי עבודה." (בעניינים פקוחות, משה פרל).

בניגוד ליתר הסקטורים הזכאים המעוניינים רק בכסף, בסקטור החרדי המטרה הנוספת והחשובה היא ביסוס אורח חיים שיבטיח את בידודה של הקהילה מפני הסביבה החילונית באמצעי כפייה סטליטרים ללא אח ורע בשום צורת משטר ידועה. נבנה מערך חברתי שעוקר את הילד ממשפחתו ומבודד אותו מפני חשיפה לעולם תכני לימודים חילוניים והכרחיים להשתלבות בשוק העבודה: מתמטיקה, אנגלית, מקצועות טכנולוגיים ואחרים. מאות הפנימיות החרדיות מאפשרות לקהילה לקבל "תקציב רווחה" כפול עבור הילדים שרוב היום בפנימייה אך בנוסף זוכים ההורים לקצבאות ילדים. הבידוד החרדי אינו רק חברתי אלא גם כלכלי. מספר רב של חרדים שעובדים, מעלימים מס ומקיימים מערכת כלכלית מנותקת ומסוגרת. שלטונות מס הכנסה פשוט מפחדים להרחיב את "בסיס המס" לכיוון בני ברק ושכונות ירושלים. משה פרל מצטט בספרו שיחה עם רואה החשבון יאיר רבינוביץ' שמונה בשנת 2002 לעמוד בראש ועדה לרפורמה במס: "...אין שום סיכוי שהוועדה... תציג דוח שיאלץ את אנשי מס הכנסה להתעמת עם החרדים..."

בוגר מערך הישיבות החרדי, בעשור השלישי או הרביעי לחייו, כבר תלוי לחלוטין לפרנסתו בקהילה ובמוסדותיה, בהעדר כישורים להשתלבות בשוק העבודה. כך מצליחה הקהילה לגדול כמותית, יחד עם הגדלת כוחה האלקטורלי-פוליטי, שמבטיח את המשך הזרמת הכסף. חוק טל (2002) ביסס את הפטור משרות צבאי ואיפשר לבחור הישיבה "שנת הכרעה" בה יוכל לא ללמוד ולא להתגייס. חוק טל נראה על פניו כניצחון חרדי, אך מאבק פנים-חרדי מר התרחש סביב החוק מהחשש שצעירים חרדים יפרצו את חומת הבידוד ב"שנת הכרעה" וישתלבו במעגל העבודה.

נציגי הממסד החרדי התמקמו היטב ליד כל ברז כסף שופע של מדינת הרווחה. חלק ניכר מתוך 5.5 מיליארד השקלים בתקציב המשכנתאות של משרד השיכון מוצא דרכו לקהילה החרדית. הניקוד גבוה – לכולם יש 10 אחים ואחיות... אך זה לא הכול – יש וועדות חריגים שונות, דרכן אפשר להעביר כספים גם ללא "ניקוד", נהלים ופרוטוקולים (דוח מבקר המדינה 1993). בישיבות רבות של ועדות החריגים היו 26 נציגים מהם 22 עסקנים חרדים... (דוח מבקר המדינה 1999), אפשר בקלות לאשר הלוואות למקורבים אבל גם משכורות ובנוסים לחברי הוועדה. לוועדות אלה שמות יפים מעולם הרווחה: וועדת האכלוס העליונה, ועדת הערעור הציבורית לנושאי אכלוס וייתכן שקיימות וועדות אחרות... קרבות סכינים מתנהלים בין הפוליטיקאים על איש וועדות אלה, איש הוועדות קובע למי יזרמו מיליארדי שקלים!...

ברז פוליטי אחר הוא תקציב משרד הדתות (המשרד בוטל זמנית...) – שרובו מוזרם אל הישיבות (כ-1 מיליארד שקלים). התקציב מאפשר להצטיין בשייכות לאלו עם הכרזתם להישעך בשיעור צפולני על

זו אטוויט בנות לא יאנו וואו לויט סאויט בוי אפילו עו גא
40 באמצעות מלגות קיום (עד 2,000 שקלים לחודש) – זו "פרנסתם"
היחידה. כך גם מונעים מהם מלצאת לשוק העבודה. נזק נוסף נגרם
למדינה באובדן תוצר של עד 20 מיליארד ש"ח לשנה.